

Stödgrupper i kommunerna

Om kommunernas stöd till barn som växer upp med missbrukande föräldrar

RAPPORT 2007

PUBLICERAD AV IOGT-NTOs Juniorförbund,
Box 12825, 112 97 Stockholm
TEXT Helena Karlsson
FOTO Pierre Andersson [s 8-19, 23] Jonas Forsberg [s 20, 24]
OMSLAGSFOTO Photos.com
LAYOUT Pontus Landström
ISBN 978-91-85357-06-2
TRYCK Larssons Offsettryck, Linköping 2007
E-POST info@junis.org TELEFON 08-672 60 70

Det här är fjärde året som vi genomför en undersökning om vad kommunerna gör för barn som växer upp med alkohol- och drogberoende föräldrar.

Vi konstaterar än en gång att vad som görs för den här gruppen barn skiljer sig åt beroende på var man bor. I år har vi lyckats få in svar från landets tre största kommuner vilket påverkar resultatet rätt mycket. Vi ser i år en ökning i antalet barn som får tillgång till stödgrupp, men fortfarande är det alldeles för få barn som får denna möjlighet.

I år har vi även träffat några personer som verkligen tror på stödgruppen som metod för att hjälpa barnen att må bättre. Vi har också träffat blivande ledare för stödgrupper, och berättar om vilka förhållningssätt som är viktiga för en gruppledare.

I slutet av rapporten har vi lagt in vad varje kommun svarat på enkäten så att du kan påverka din kommun att bli bättre.

Det borde vara självklart att alla kommuner ger alla barn som drabbas av missbruket i sin familj den hjälp och det stöd de behöver.

Inledning

IOGT-NTO:s Juniorförbund, Junis, har på senare år arbetat för att stödet ska öka till de barn som växer upp i familjer med missbruk. Dessa barn är omkring 200 000, enligt Socialstyrelsens beräkningar. Det finns anledning att tro att siffran i verkligheten är större, eftersom mörkertalet är stort och alkoholproblem är något som oftast hålls hemligt. Den ökade alkoholkonsumtionen i Sverige är också något som talar för att det blir allt fler barn som far illa av vuxnas missbruk.

Många hamnar i eget missbruk

För barn som lever med missbruk är det bland annat viktigt att de får möjlighet att prata om hur de har det, att de på olika sätt får uppleva att det inte är farligt att sätta ord på sina känslor eller "avslöja" att mamma eller pappa dricker. Barnen behöver på olika sätt få hjälp med att kunna leva sina egna liv på ett

"Barnen behöver på olika sätt få hjälp med att kunna leva sina egna liv på ett bra sätt, att stärka sin självkänsla och känna trygghet."

bra sätt, att stärka sin självkänsla och känna trygghet. En alltför stor andel av dem som har föräldrar som utvecklat ett alkoholberoende, hamnar själva i en liknande situation senare i livet. Med kunskap om

allt detta är det av yttersta vikt att vuxensamhället på olika sätt arbetar för att stötta dessa barn, och bidrar till att de får en bra start i livet.

Lek, skapande och kunskap

Ett sätt att ge stöd till barnen är att erbjuda grupper där man får träffa andra i en liknande situation och med hjälp av lek, skapande och kunskap får arbeta med att släppa den skuld, skam och känsla av att vara ensamma som barnen ofta känner. En viktig sak för dessa barn är att de får möjlighet att vara just barn, att slippa ta ansvar för sina föräldrar, och istället göra saker som de själva tycker är roligt och mår bra av. Föreningsliv kan vara ett sådant andningshål för många barn. Föreningsliv och annan fritidsverksamhet som vänder sig till barn bör självklart vara helt fri från alkohol och andra droger. För barn till missbrukare kan dessa drogfria miljöer få en extra dimension.

Restriktiv alkoholpolitik – ett stöd för barnen

Omfattningen av alkoholskadorna i ett samhälle beror på hur mycket alkohol som dricks. En ökning av den genomsnittliga alkoholkonsumtionen ger en ökad konsumtion i alla grupper, vilket leder till att allt fler blir storkonsumenter och missbrukare. Detta innebär också att fler barn får en mamma eller pappa som dricker för mycket. En restriktiv alkoholpolitik behövs för att hjälpa de barn som far illa av missbruk. En politik som ska förebygga framtida alkoholbero-

ende måste också erbjuda drogfria miljöer och aktiviteter för barn och ungdomar, samt se till att det är svårt för minderåriga att få tag på alkohol.

Drogfri verksamhet förebygger

IOGT-NTOs Juniorförbund, Junis, vill påverka opinion och beslutande organ i samhället för att i största möjliga utsträckning begränsa skadeverkningarna av alkohol, narkotika och andra beroendeframkallande medel. Vi vill hjälpa alkohol- och narkotikaskadade till rehabilitering och bättre levnadsvillkor. I detta arbete är barnen vår främsta prioritet. I vår egen verksamhet vet vi att vi dagligen möter många barn som lever med missbruk, även om vi sällan vet exakt vilka

"... genom att öka kunskapen bland våra ledare och våga prata även om "hemliga" saker som alkoholproblem kan vi bli ett bättre stöd, för alla barn."

dess barn är. Men genom att öka kunskapen bland våra ledare och våga prata även om "hemliga" saker som alkoholproblem kan vi bli ett bättre stöd, för alla barn. Vår verksamhet bygger på att barnen får vara barn, och vi vet att detta i sig kan vara hjälp för de barn som far illa på grund av alkohol. Att alla våra aktiviteter är drogfria kan också bli en viktig förebyggande åtgärd genom att så länge som möjligt ge dessa

barn kunskap och självkänsla att kunna göra egna, medvetna val senare i livet.

Påverkan och egna stödgrupper

Som ett sätt att lyfta frågan om vilket stöd som idag finns för barn till missbrukare, har Junis med hjälp av enkäter till alla landets kommuner försökt skapa en bild av hur många stödgrupper som finns, och hur många barn som nås av dessa. I den här skriften redovisar vi resultatet av årets undersökning, som vi jämför med tidigare års resultat.

Junis arbete med kommunenkäter om stödgrupper har lett till att vi själva nu vill ta en mer aktiv roll. Vi har arbetat fram Junis Barnprogram, ett pedagogiskt program för stödgrupper för barn till alkohol- och drogberoende föräldrar. Utbildning av dessa ledare görs på IOGT-NTO-rörelsens folkhögskolor Tollare och Wendelsberg. Genom att både påverka politiker och själva ordna en gruppledarutbildning bidrar vi till att fler barn får möjlighet att delta i stödgrupper runt omkring i landet.

I årets rapport har vi talat med personer som har en stark tro på stödgrupper och deras betydelse. Vi har även besökt gruppledarutbildningen för Junis Barnprogram. Förhoppningsvis kan denna läsning inspirera till att det snart kommer att vara betydligt fler barn till missbrukare som får det stöd de har rätt till. ■

"Droger gör dig passiv och nu ska vi kolla kroppen. Rörelserna visar dig om du är klar i knoppen...". Lena Fast och Ann-Charlott Hedenskog hänger med bra i sångleken.

Lekar med mening får barnen att må bättre

Blivande ledare får tid att hitta sin egen roll

– Ska vi göra en liten övning direkt?

– JA!

Det har just varit lunch och deltagarna lyser upp när Barbro Henriksson erbjuder en praktisk övning som start på nästa kurspass. Stolarna flyttas undan för att skapa plats i Storstugan på Tollare folkhögskola i Nacka. Att gå en utbildning i att blir gruppleddare innebär att man får leka en hel del. Lekar som leder någon vart.

– De flesta övningarna vi gör hör till ett tema, och den här handlar om "gränser", säger Barbro och instruerar hur de ska göra "Hur nära mig får någon komma?".

Deltagarna ställer sig på två rader längs motsatta väggar. Barbro tar hjälp av Lina Nilsson och visar – den ena personen ska stå stilla, medan den andra långsamt går framåt.

lar
i.

ör
lar
:h
ar

on
ka
g-

– Du ska säga till när det känns lagom nära, säger Barbro medan hon går.

– Där! uppmanar Lina och Barbro stannar.

När hela gruppen gör övningen samtidigt blir det tydligt att alla har sin egen gräns för hur nära en annan människa får komma. Vissa stannar flera meter bort, andra kommer tätt intill. Övningen görs om, och då vänder ena raden ryggen till.

– Jag tyckte det var döobehagligt att ha någon som gick när jag stod vänd med ryggen till, säger Annette Karlsson.

– Och jag släppte helt kontrollen, konstaterar Curt Thapper när det är dags att diskutera övningen.

Inga rätt eller fel

– Men vad betyder det här, undrar Ann-Charlotte Hedenskog.

Barbro menar att framförallt finns det inget rätt eller fel i den här övningen.

– Budskapet är att det är jag som sätter mina gränser. Och de kan vara olika beroende på exempelvis humör och situation.

Det uppstår en diskussion om barns förmåga att säga nej, och vad man bör tänka på som ledare. Barbro betonar hur viktigt det är att sätta barnens behov främst, inte sina egna.

– Jag tycker att man ska vara tillåtande och till exempel visa att jag är inte rädd för kramar, men det är på dina villkor. Efter

avslutningen i mina grupper brukade jag ställa mig med armarna rakt upp och säga ”nämen, kolla vad mycket kramar det finns här! Är det någon som vill ha? Annars finns de kvar till en annan gång.”

Så här fortsätter kursen. Varje föreläsning, övning och diskussion är sprängfull med kunskap om hur man leder en stödgrupp.

Möjlighet att smälta intryck

– Saker och ting börjar falla på plats nu, menar Suzanne Johansson när vi på kvällen sitter och sammanfattar dagen.

Det är tredje gången som gruppen träffas och många berättar att de till en början kunde tycka att det var svårt att få grepp om hur man egentligen skulle kunna överföra alla fakta från föreläsningar och frågeställningar från diskussioner till ett konkret ledarskap. Utbildningens längd gör det möjligt att smälta allt, och ger även tid att bearbeta saker, till exempel om man själv levt i en familj med alkoholism. Tatjana Saisä är medveten om att hon kommer behöva fortsätta att arbeta med sig själv då hon blivit ledare:

– Jag är själv vuxet barn och jag fick aldrig någon hjälp. När jag blir osäker tänker jag ”vad är mitt syfte? Jo, att visa de här barnen vilka resurser som finns”.

Vid kursdagens slut fick deltagarna en handledarpärm för Junis Barnprogram som ett stöd för gruppträffarna.

Varje person har sin egen gräns för hur nära någon annan får komma. Lina Nilsson och Kristina Nordell gör den övning som de sedan kan göra med barnen för att träna sig i gränssättning.

– Det kändes bra när vi fick pärmen idag, säger Helena Bergkvist.

– Ja, då släppte en del rädsla, och det blev hanterbart, säger Suzanne Johansson.

Deltagarna är eniga om att behoven av stödgrupper är stora. Anne-Marie Sundström, som jobbar på Beroendeenheten Zezam i Härjedalens kommun, ser också att missbrukarvården behöver förbättra sitt arbetssätt, för att nå barnen.

– Fokus hamnar ofta på den missbrukande föräldern. Men de anhörigas, och framförallt barnens behov av stöd får inte bli bortglömt. Det är frustrerande

att se barnen må dåligt! Då känns det hoppfullt att arbetsgivaren satsar så att vi kan gå den här utbildningen.

Förhoppningsvis kan det nu bli en förändring på flera håll i landet. Om allt går enligt planerna bildas 14 grupper som ett resultat av gruppledarutbildningen. En av uppgifterna under kursens gång är att planera – och även genomföra – information och marknadsföring av gruppen. Deltagarna får göra flygblad, ta reda på vilka de ska kontakta och så vidare. Allt för att på bästa sätt få till stånd en välfungerande grupp.

Att hålla i en stödgrupp är mer än att kunna prata om alkohol och leda pedagogiska lekar.

Tillåta känslor

Det är dags för sagostund. Barbro sätter sig och läser ur en liten bok om Ninni, det osynliga barnet i Mumindalen. Hon hade blivit osynlig då hon bott hos en elak tant, men tack vare kärlek, respekt och tillåtande av känslor från Muminfamiljens sida blir hon synlig igen, bit för bit.

– ”Nu då hon äntligen blivit arg på riktigt så syns hela hon”, läser Barbro och får nickar till medhåll bland deltagarna.

En saga kan formulera mycket av det som är viktigt för de barn som går i en stödgrupp, och genom sagan går det att känna igen sig.

– Det är bara er fantasi som sätter stopp för vad ni kan använda för övningar, uppmanar Barbro. Programmets struktur ska ni behålla men sedan kan ni ändra lite vartefter.

Förutom programmets teman och de olika budskap som man vill förmedla till barnen, så finns det mycket annat runt omkring som har stor betydelse för hur gruppen kommer fungera. Sådant som man kanske inte tänker på till en början.

– Det är till exempel jätteviktigt att börja och sluta på utsatt tid, säger Barbro. Det hjälper barnen att släppa lite av kontrollen.

En annan sak är att se över lokalen där man träffas. Det ska självklart vara bra ordning på det material man ska använda – men det ska också vara lite fint tycker Barbro.

– Det behöver inte vara överdådigt eller modernt, men gör något så att det blir fint.

Barbro pekar på den stora

”Att börja och sluta på utsatt tid hjälper barnen att släppa lite av kontrollen”

tyg fjärl som hon satt upp på white board-tavlan i kurslokalen. Och fredskallan i en Pippi Långstrump-kruka som hon tagit med sig hemifrån. Flera av deltagarna bekräftar att just den där blomkrukan gjort dem lite glada under kursens gång.

– Och jag har inte ens sett att det fanns en blomma, skrattar Curt Thapper.

Tid före och efter

De goda råden strömmar fram, en del andas sunt förnuft och annat är sådant som man kanske inte tänker på.

– Det är bra att avsätta god tid innan varje träff, tipsar Barbro vidare. Min tumregel är att ha minst en timme före och efter varje grupp. Då kan man stänga av annat jobb till exempel.

Barbro berättar om hur viktig stunden efter träffen har varit, då ledarna suttit kvar tillsammans

för att smälta tankar, känslor och intryck. Kanske har de bara varit tysta, men ofta har det dykt upp reflektioner kring dagens träff.

– Det händer så mycket, och att kunna prata om det är viktigt för din mentalhygien, tycker Barbro som verkligen slår ett slag för att man tar hand om sig själv som ledare, och även är medveten om den roll man har.

– Innan du går in i rummet – ta en stund och fundera på vad du vill förmedla utan att använda ett enda ord. Kroppshållning säger så mycket.

Barnen nås av fler budskap än det som kommer fram i programmets teman.

– Som ledare behöver ni kunna skratta gott ihop. Att det finns glädje, respekt och samarbete mellan ledarna är viktigt inte bara för att det går lättare, utan också för att ni är förebilder. För många barn är det en fröjd att se vuxna samarbeta! ■

JUNIS BARNPROGRAM

Under 2005-2006 genomförde Stockholms distrikt av IOGT-NTOs Juniorförbund, Junis, ett projekt med att utbilda ledare för stödgrupper. Barbro Henriksson var anställd som projektledare och utarbetade i samband med detta en handbok för barn i åldern 9-12 år, utifrån egna erfarenheter av många års gruppverksamhet. Idén och grunden för upplägg och innehåll kommer från Ersta Vändpunktens Barnprogram, som i sin tur är baserat på den amerikanska barnprogrammet Children Are People Too.

I januari 2007 startade en gruppledarutbildning i samarbete mellan Tollare och Wendelsbergs folkhögskolor. Ledarna utbildas i Junis Barnprogram, och endast de som har genomgått en godkänd utbildning får använda handboken. En handbok för tonårsgrupper har också arbetats fram, som har fått namnet UNF Ungdomsprogram.

De 21 deltagarna på den första gruppledarutbildningen kommer från hela landet. Det är såväl kommuner, församlingar som ideella organisationer som är huvudmän för de stödgrupper som sedan ska bildas.

det
iets
ma

n
ör
se

e
h

Gruppleदारutbildningen innehåller mycket fakta men ger också utrymme till egna reflektioner och möjlighet att fundera på vem man själv är som person. Tatjana Saisä hoppas att den blandningen ska göra henne till en bra ledare.

Barn har rätt att få leva, inte bara överleva. Barbro Henriksson har många års praktiskt erfarenhet av hur stödgrupper verkligen kan få barn att må bättre.

Nytt program kan hjälpa fler

Stort sug efter utbildning av gruppledare

– Kunskap ger medvetenhet, som i sin tur ger valfrihet. Ju tidigare barnen får kunskap, desto lättare har de att göra andra val i livet än deras föräldrar kanske gjorde.

Barbro Henriksson har en stark övertygelse om att metoden med stödgrupper verkligen kan hjälpa barn till alkohol- och drogberoende föräldrar. Hon har samlat många års erfarenheter då hon nu utbildar ledare som ska leda stödgrupper i Junis Barnprogram – ett sätt att få fram fler grupper runt om i landet. För hjälpen är viktig: – De här barnen ska inte bara behöva överleva. De måste även få *leva*.

Att delta i en grupp tillsammans med andra barn med liknande erfarenheter är inte detsamma som terapi. Det är en

pedagogisk verksamhet som ger kunskap. I gruppen kan barnen bryta sin isolering, och grupppedagogiken i sig bidrar till att kunna göra sig av med den skuld och skam som hör så starkt ihop med alkoholism.

Många sökande

Under nära 15 år arbetade Barbro Henriksson på Ersta Vändpunkten i Stockholm, där hon tillsammans med sina kollegor arbetade fram den gruppverksamhet som blivit till en föregångare för övriga landet. På senare år har hon arbetat vidare med frågorna på egen hand. Vi möts på Tollare folkhögskola i Nacka där hon nu arbetar som lärare i socialpedagogiska ämnen. Här ansvarar hon bland annat för en nystartad

Det var många som sökte till den nystartade gruppledarutbildningen som genomförs av Tollare och Wendelsbergs folkhögskolor, berättar Barbro Henriksson.

gruppledarutbildning för barn till alkohol- och drogberoende föräldrar. Det var många som sökte till utbildningen, vilket är ett tecken på det sug som finns efter kunskap i ämnet. Många kommuner och även organisationer vill sätta igång stödgrupper.

– Men okunskapen är fortfarande skrämmande stor, menar Barbro Henriksson. Både bland allmänhet och myndighetspersoner.

Barbro tror att många helt enkelt förnekar eller inte orkar se missbruk – kanske för att de själva är berörda av alkoholism och ämnet blir för svårt att hantera.

De som deltar i utbildningen på Tollare ska sedan leda grupper i det som fått namnet Junis Barnprogram. För tonåringar finns UNF Ungdomsprogram. De pedagogiska programmen för gruppverksamhet är skapade av Barbro utifrån hennes erfa-

ren/
ped
verl
Sve
am
Toc
likt
–
sole
ett
inn
ma
exe

Urban Dunell är stolt över att kunna erbjuda sina deltagare handledning när de sätter igång sina grupper.

elt
s-
är
net

renheter. Hon berättar att alla pedagogiska program för gruppverksamhet, riktade till barn i Sverige, från början utgår från det amerikanska Children Are People Too, CAP och har därmed ofta ett liknande upplägg och innehåll.

– Det här är inget nytt under solen, men jag har försökt skapa ett enkelt program. Handboken innehåller förslag på innehåll som man delvis kan ändra, och till exempel lägga in lekar. Men man

måste veta varför man gör varje övning, annars kan det bli helt fel.

Drogfri fritid ingen självklarhet

Ett helt nytt tema i Junis Barnprogram är "Min fritid". Målet formuleras "Jag är värd en intressant, rolig och drogfri fritid" – något som inte är en självklarhet för barn.

– Hos många av de här barnen finns en oro för fylla i till exempel fotbollsklubben.

En av frågorna som tas upp under temat är om barnen varit med om att ledare eller andra vuxna har druckit när de är med, och hur de har tänkt och känt då. Barbro tror att organisationer som Junis och UNF (Ungdomens Nykterhetsförbund) kan betyda mycket för de barn som har jobbiga erfarenheter av alkohol, och det är viktigt att hjälpa barnen att skapa en fritid där de kan få känna sig trygga.

Utbildningen sker på distans under vår- och hösttermin. Deltagarna träffas sammanlagt i 16 dagar på Tollare samt Wendelsbergs folkhögskola i Mölnlycke, då Barbro tillsammans med kollegorna Urban Dunell och Björn Lanefelt leder deltagarna genom föreläsningar och övningar. Mellan träffarna har man kontakt via ett eget dis-

kussionsforum på internet. Att inte stressa igenom en kurs har många fördelar tror både Barbro Henriksson och Urban Dunell.

– Deltagarna går igenom en egen process under den här tiden, konstaterar Urban som menar att det är viktigt att vara klar över vem man är och varför man vill vara ledare.

De deltagare som har egen problematik i bagaget, från eget eller närståendes missbruk, ska ha bearbetat detta. Man har även en åldersgräns på 25 år eftersom en personlig mognad krävs.

Handledning för ledarna

Under andra halvan av utbildningen ska deltagarna sätta igång sin grupp, och ledarna får handledning från kursledarna.

– Det är unikt att det ingår i utbildningen att man ska

VAD EN GRUPPLEDARE BEHÖVER

- Mandat. Ett klart mandat att få bedriva pedagogisk gruppverksamhet. Uppbackning av kollegor och ledning.
- Kunskap. Fås genom att gå en gruppledarutbildning med både teori och praktik.
- Tid. Att driva en grupp kräver tid i form av förberedelser, information, rekrytering av gruppdeltagare, enskilda samtal osv.
- Rum. Ändamålsenliga lokaler i ostörd miljö.
- Budget. Verksamheten kräver ekonomiskt utrymme för handledning, inköp av material, fika osv.
- Kollega. Det ska alltid vara minst två personer som jobbar med gruppen.
- Handledning. Att leda en grupp är ett stort ansvar och kan ibland vara påfrestande.

starta grupp, säger Urban.

Tyvärr är det bara två av 21 deltagare som är män.

– Det är synd, men det handlar nog om synen på det här arbetet. Män är ofta frånvarande i sådant som har med barn att göra, men de är så oerhört viktiga, säger Urban.

Alla passar inte att leda den här sortens stödgrupper, det är Barbro och Urban eniga om. Därför är det viktigt med seriösa utbildningar. En grundläggande insikt som krävs är att man förstår vad missbruk och beroende innebär, och vad det gör med individen och närstående.

– En annan viktig sak är vilket förhållningssätt man har som ledare – det pratar vi mycket om under utbildningen, säger Barbro. Man måste skilja på att vara privat och professionell och kunna ta det så kallade professionella klivet.

Är där för att hjälpa barn

När man leder en stödgrupp är man inte där för att bearbeta sina egna erfarenheter, utan för att hjälpa barn.

– Jag har frågat deltagarna hur de tänker presentera sig i sin grupp. Till en början tänker sig många en lång presentation. Men frågan är; vad vill barnen veta? Inte mycket. Det viktigaste är att berätta att du är där för att du vill hjälpa barn, och att du kan en del om ämnet i fråga.

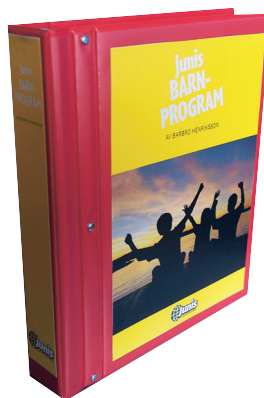
Förutom diskussioner om

förhållningssätt till barnen innehåller utbildningen bland annat beroendelära, anhörigproblematik, etik och andlighet och handfasta tips om hur man går tillväga då man startar en stödgrupp. De sökande som fanns i ett samman-

"Man måste skilja på att vara privat och professionell"

hang där man är redo att starta en grupp, hade förtur till utbildningen. Målet är att stödgrupper verkligen kommer igång. På så sätt är Barbro med att förbättra statistiken något när det gäller möjlighet för barn att få stöd – och hon hoppas att fler inser vad som behöver göras.

– Om vi har en "medicin" som kan hjälpa barnen, så ska vi använda den! ■

Självhjälpen är kärnan i stödgruppen. Ledarna är inte de viktigaste, utan att få uppleva att andra barn har liknande upplevelser.

[Bilden är arrangerad]

Rakt på sak när barnen stöttar varandra

Forskning gav svar på varför stödgruppen hjälper

Att dela livsöde med andra. Det är själva kärnan i stödgruppen, insåg Thomas Lindstein, professor vid socialhögskolan i Stockholm.

När vi träffas har det gått 16 år sedan han inledde sin tre-åriga utvärdering av Ersta Vändpunktens verksamhet som ledde till tre rapporter.

– Barnen var så extremt nöjda

med stödgruppen, berättar Thomas Lindstein och minns hur han började försöka klura ut vad orsaken var.

En viktig förklaring var helt enkelt detta att få dela sina erfarenheter med andra. Stödgruppens form bygger på att barnen får formulera sig kring en rad svåra ämnen. Ledarna hjälper till, genom att följa speciella

teman och ha tydliga rutiner för varje träff. Men det var de andra barnen som var viktigast, inte ledarna. Något som kanske kan vara svårt för de vuxna som har behov av att få vara huvudpersonen i barns liv.

– Ledarna måste ha en förmåga att se problemet och hålla sin vilja att göra gott, i schack. Det är självhjälpen som är kärnan. Ju mindre vi lyckas med att binda människor till oss, ju mer frigörande blir det, konstaterar Thomas Lindstein.

Det var Ersta Vändpunkten som själva vände sig till socialhögskolan i Stockholm. De ville att någon skulle utvärdera deras verksamhet, eftersom de var säkra på att den var bra. Thomas Lindstein kunde inte låta bli att tacka ja, och sedan följde tre år då han bland annat deltog som ledare för att kunna observera arbetet, samt gjorde intervjuer och enkäter med barnen.

– Min första reaktion vid första träffen var att det var så rakt på sak. De behandlade saker som var väsentliga för barnen.

Lätt att begripa

Thomas Lindstein hade arbetat som barnterapeut och psykolog och insåg att med stödgruppens pedagogik kom de mycket snabba fram till det som barnet faktiskt behövde prata om, och det mötte inte alls samma motstånd som det kunde göra i terapi.

Stödgruppen gav barnen en

känsla av sammanhang och meningsfullhet. Verksamheten var begriplig för barnen och de kunde känna en trygghet i att träffarna påminde en del om skolan med korta ”föreläsningar” och övningar.

– Stödgruppen hjälper barnen att förstå sin livssituation bättre.

Thomas Lindstein gör en jämförelse med andra insatser från samhället.

– En familjekonsultation på ett socialkontor är rätt så obegriplig för ett barn. Barnets roll i det hela är också obegriplig.

Dessutom är de flesta barn som lever med missbruk inte alls kända på socialkontoren, vilket gör att andra typer av insatser är viktiga. Behovet av stöd är stort för Sveriges tusentals barn till missbrukare. Sedan början av 90-talet har antalet stödgrupper ökat i hela landet, och de flesta använder en modell som till stor del liknar Erstas upplägg. Trots detta är det en minoritet av alla som behöver som kan erbjudas hjälp. Men Thomas Lindstein hoppas och tror att antalet grupper kommer att öka – modellen är enligt honom den klart bästa att jobba vidare med. Han jämför med andra länder som Sverige kunde lära sig av.

– I USA, där den här verksamheten en gång började, finns det grupper i varje stad i princip. Det gör det lättare för till exempel lärare att säga till sin klass ”ni behöver inte erkänna för mig hur

det är, men jag vet vart ni kan vända er”.

Ett sådant läge vore helt klart önskvärt även här, tycker Thomas Lindstein.

– Stödgrupper ska ingå som ett normalerbjudande i samhällets stöd till närstående till missbrukare, säger han samtidigt som han betonar att en del barn inte trivs i grupp och kan behöva annat stöd.

Statligt ansvar för utbildning

Thomas Lindstein skulle gärna se att staten tog ett större ansvar för utbildning av gruppleddare och att bygga nätverk mellan olika verksamheter. Det finns ett behov av att byta erfarenheter för att kunna utveckla stödgrupperna.

– Det går inte att framleva livet i tro på sin egen förträfflighet, menar Thomas Lindstein och efterlyser mer kunskapsöverföring.

Här ser Thomas Lindstein Holland som ett föregångsland, där det förutom en systematiserad utbildning finns ett nationellt nätverk av handledare som delar erfarenheter.

Just handledning av gruppleddare behövs det mer av, menar Thomas Lindstein. Många gånger är de som leder stödgrupper personligen djupt engagerade i frågan, och har egna erfarenheter av missbruk. För att på bästa sätt kunna stötta barnen är det viktigt att inte blanda in sina egna, kanske obearbetade känslor och upplevelser. Ibland väljer kom-

munerna en lite för enkel väg när man startar grupper, tror Lindstein.

– Ur kommunal synpunkt är det väldigt bekvämt att snabbt bilda personer som jobbar med detta, och som sedan inte har krav på handledare.

I takt med att samhället förändras får också den idéburna sektorn en allt viktigare roll kring sociala frågor. Det går inte att lämna över allt till kommunerna, även om de har det övergripande ansvaret för att de som behöver det ska få hjälp, anser Thomas Lindstein. Om kommunerna samarbetar med organisationer som bland annat IOGT-NTO-rörelsen kan det bli ett bra komplement.

Det finns uppenbarligen en hel del att utveckla kring stödgrupperna. Ett önskemål från Thomas Lindsteins sida är att anpassa innehållet i träffarna bättre till det samhälle vi har idag – Erstas teman bygger på erfarenheter från 60-talet. Våld i familjen och barns utsatthet är exempel på ämnen som borde få mer utrymme idag, anser Lindstein. Men att grundkonceptet i sig är bra, det tvivlar inte Thomas Lindstein på efter att ha gjort sin ingående studie av Ersta Vändpunkten.

”Fick i alla fall leka”

Utvärderingen av Ersta innehöll tre intervjutillfällen med barnen. Dessa visade att för vissa barn gick det tyvärr inte så bra trots gruppen – de hade hamnat i en nedåtgående spiral. För andra blev

Vad
ligt i
Tre i
verk
inse
är al

där
pur
roll
gru
–
bar
blic
i all
elle
blir
av l
det
S
gru
–
50 i

Vad var det som gjorde barnen så otroligt nöjda med att gå i en stödgrupp? Tre års studier av Ersta Vändpunktens verksamhet fick Thomas Lindstein att inse att det viktigaste med en stödgrupp är att barnen får dela livsöde med andra.

däremot stödgruppen en vändpunkt i livet. Spelar det då någon roll om man är med i en stödgrupp eller ej?

– Ja, jag tror att när de här barnen är unga vuxna, så kan de blicka tillbaka och tänka ”jag fick i alla fall lära mig om det och det” eller ”jag fick leka”. Stödgruppen blir till en slags fristad och många av barnen uttryckte att ”det var det som höll mig vid liv”.

Samhällsekonomiskt är stödgrupperna ett självklart val.

– Om ett placerat barn kostar 50 000 kronor i månaden så är

NÅGRA SLUTSATSER AV THOMAS LINDSTEINS UTVÄRDERING AV ERSTA VÄNDPUNKTENS GRUPPVERKSAMHET

- Man hade utvecklat ett förhållningssätt till varje barn. Ledarna visste allas namn och man tilltalade barnen med namnet.
- Det gavs utrymme för både tanke och känsla.
- Barnen hade möjlighet att stå över och möjlighet att återkomma om de ville berätta senare.
- Ledarna hade ett fysiskt respektfullt förhållningssätt.
- Ledarna visade att man kan lösa konflikter utan att det blir katastrof.

det mer än vad en hel grupp kostar en månad. Rent ekonomiskt är det en strålande affär.

Av de barn som omhändertas är 90 procent barn till missbrukare eller psykiskt sjuka föräldrar. Att erbjuda stödgrupper är en bra och viktig förebyggande insats som kan förhindra att problemen eskalerar, betonar Thomas Lindstein. Men framförallt. Barnen har rätt att få hjälp.

– Det är vår skyldighet att hjälpa de här barnen i en svår livssituation. ■

Att byta hopplöshet mot hopp är något som stödgruppen kan hjälpa till med. Det är också viktigt att fortsätta att få finnas med i ett sammanhang där man får vara den man är. Där kan fritidsverksamheten spela en avgörande roll.

F
n
Jul

- Att
drog

Nä
pen
exti
Ida
och
Jun
för
me
my
förl
att
att
bar
neg

är a
ofta
per

Förening skapar nykter frizon

Junis arbete har påverkat makthavarna

– Att vara med i en förening där det var drogfrött gav en väldig trygghet.

När terminen med stödgruppen var slut blev föreningslivet extra viktigt för Åsa Hansson. Idag är Åsa 23 år och är med och påverkar hur IOGT-NTOs Juniorförbund kan bli ett stöd för andra barn som har levt med en förälder som dricker för mycket alkohol. Som ledamot i förbundsstyrelsen jobbar hon för att påverka politiker för att se till att det blir färre, och inte allt fler, barn som drabbas av alkoholens negativa sidor.

Åsa har själv upplevt hur det är att ha en pappa som alltför ofta blev en helt annan sorts person, då han drack.

– Jag tror att alla barn tycker att det är jobbigt att se sin förälder bli onykter, oavsett om föräldern är beroende eller ej. Barn har mycket frågor om alkohol, det har jag märkt som juniorledare.

Hon berättar om hur hon som ledare har fått svara på mycket frågor under pysselstunderna, frågor i stil med ”Min mamma dricker vin ibland – är det farligt?”. Det faktum att barnen vet att ledarna i Junis är nykterister, ger utrymme för frågor som behöver svar. Här möter barnen vuxna som har tagit personlig ställning. För vissa barn är det extra viktigt med den garanterat drogfria miljön. Åsa jämför med annan fritidsverksamhet där det är annorlunda:

– När jag var liten spelade jag teater och jag minns att ungdomarna som var ledare kunde prata om att de drack. Ledarna var ju jättetuffa och stora och var mina förebilder.

Annan inställning till alkohol

För Åsas del betydde det mycket att som 14-åring komma med i stödgruppen hemma i Ludvika. Där träffade hon andra som visste hur det kändes när föräldern drack, som förstod skammen och alla andra jobbiga känslor. När stödgruppen var slut kändes det jättetråkigt, men där blev UNF (Ungdomens Nykterhetsförbund) nästan som en fortsättning.

vill förmedla även till barnen. Demokrati, mänsklig miljö och internationell solidaritet är frågor som tillsammans med drogfriheten på olika sätt finns med oavsett om det är teater, cirkus eller filmklubbar som Junisföreningen sysslar med.

Att det finns många barn som lever i familjer med missbruk var ingen nyhet för IOGT-NTOs Juniorförbund, men det var först 2004 som frågan lyftes på allvar från organisationens sida. Då gjordes den första enkäten om stödgrupper till landets alla kommuner, och förbundsordföranden Carina Eriksson tycker att det har varit spännande att få vara med

gru
tidr
och
stöc

En
mu:
inte
Car
tad
krii
påv
väl
mei
att

"...vi har träffat politiker och på andra sätt varit med om att få dem som bestämmer att sätta frågan högre på dagordningen"

– Med andra kompisar kunde det vara så att de bara tyckte att alkohol var en kul grej. Och så satt man där och hade haft en jättejobbig helg hemma... Men i UNF visste man att folk hade en annan inställning och som förstod att det fanns negativa sidor också.

Inom Junis, och även UNF, upplever hon att det finns en stor acceptans för att vara den man är. Idén om allas lika värde genomsyrar verksamheten.

– Min erfarenhet är att det finns en omtänksamhet.

Junis är inte bara en organisation som vill erbjuda rolig verksamhet för barn – den bygger på ett antal idéer som man

och påverka så att frågan blivit belyst.

– Under de här åren har vi syns mycket i media, vi har träffat politiker och på andra sätt varit med om att få dem som bestämmer att sätta frågan högre på dagordningen, säger Carina Eriksson.

Hon berättar att flera riksdagsmän har skrivit motioner och interpellationer som byggt på Junis rapporter. Om allt fler uppmärksammar att det är så få barn som faktiskt får det stöd de har rätt till, kan det bidra till att det skapas fler grupper.

– Jag tror också att det kan gå lättare att rekrytera barn till

V

.

.

.

.

grupperna, om det står mer i tidningarna om det här ämnet och om kommunerna berättar att stödgruppen finns, säger Carina.

Ledare saknas

En anledning till att många kommuner saknar grupper, är att det inte finns ledare. Här hoppas Carina Eriksson att den nystartade gruppledarutbildningen kring Junis Barnprogram kan påverka läget. När kommunerna väl satsar på att utbilda ledare menar Carina att det också gäller att satsa långsiktigt:

– Nyckeln till framgång ligger i att stödgruppen är förankrad och inte bara är ett projekt som drivs att några få eldsjälar. Om de byter jobb, måste verksamheten kunna finnas kvar.

Nästa politiska krav är därför att kommunerna måste sätta av pengar till en kontinuerlig verksamhet och att även staten tar ett större ansvar.

– Kanske genom att rikta pengar som ska gå just till stödgrupper, föreslår Carina.

Även om socialtjänsten har friheten att själva välja vilken

VERKSAMHET MED IDÉER

- All verksamhet inom Junis genomsyras av fyra profilfrågor; drogfrihet, demokrati, internationell solidaritet och mänsklig miljö. Detta innebär bland annat att medlemmarna får en garanterat drogfri verksamhet och de tränar sig demokratins spelregler. I Junis lär sig barnen även om hur det är i andra länder, exempelvis i de länder där Junis har syskonorganisationer och barnen får även lära sig att värna om miljön.
- Solsidan är Junis egen frågespalt på internet där alla som är under 14 år kan ställa frågor till vuxna och få råd och hjälp. Känner du dig ledsen? Blir din kompis mobbad i skolan? Dricker din mamma eller pappa för mycket? Solsidan är en plats där solen lyser och värmer.
- I Junis genomförs ett familjeläger för barn och deras föräldrar där man kan träffa andra familjer där någon vuxen dricker för mycket eller tar andra droger.
- Junis är en del av IOGT-NTO-rörelsen. Inom vuxenorganisationen IOGT-NTO bedrivs idag en omfattande kamratstödsverksamhet på många håll i landet. I kamratstödet kan man hitta en ny social plattform efter att ha lämnat missbruket bakom sig. I UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund, lär sig medlemmarna att vara en kompis som förstår. Under många år har UNF arrangerat speciella kamratstödsresor och -kurser. Även UNF är för många en frizon utan alkohol och andra droger.

verksamhet de vill ha för barn till alkohol- och drogberoende föräldrar vill hon verkligen propagera för stödgruppen som metod.

– Det är viktigt att nå ut med budskapet att stödgrupper verkligen ger effekt, det visar forskningen.

Uppväxt i Norrbotten blir Carina ganska upprörd över det låga antalet stödgrupper där.

– Det är för eländigt att det ska vara svårare för barn i glesbygd att få hjälp!

Arbetet med att påverka makt-havarna i alkoholfrågor och att driva på så att fler stödgrupper startas är en angelägen fråga för Carina och Junis. Men den vanliga verksamheten, med föreningar som spelar teater, åker på kanot-hajk eller har kojbyggarläger är trots allt kärnan i Junis. Den sortens verksamhet betyder dessutom något speciellt för många barn som av olika anledningar har det jobbigt hemma eller i skolan. Missbruk är inte den enda orsaken till att barn kan behöva en extra dos av trygghet och möjlighet att bli accepterad för den man är.

Åsa Hanssons önskedröm är att kommunernas stödgrupper i framtiden kommer samarbeta mer med Junis, så att man kan komplettera varandra. Att alla kommuner ska ha stödgrupper, det är en självklarhet om några år, menar Åsa. Det ska inte ens behövas några argument för det, tycker hon.

– Jag menar; vill man ha barn som mår dåligt eller barn som mår bra?! ■

ÅSAS RÅD TILL ALLA VUXNA

- Var försiktig med att döma dem som dricker för mycket alkohol. Det ökar bara skam- och skuld känslor för de barn som lever med missbruk.
- Var inte så rädd för att faktiskt hojta till om du ser att något är fel. En del vuxna stoppar huvudet i sanden för att de är rädda att det ska bli jobbigt.
- Tänk på att det kan se väldigt olika ut i familjer med missbruk. Men även om det är olika, så är känslan densamma för barnen. De flesta barn till föräldrar med missbruk kommer aldrig i kontakt med socialtjänsten, men är ändå i behov av stöd.

I Junis är verksamheten garanterat drogfri. I föreningen, på läger och hajker får barn vara barn – något som inte är en självklarhet för alla.

Vad gör kommunerna?

FÖR BARN SOM VÄXER UPP MED MISSBRUK

Sammanfattning

De flesta barn som växer upp med alkohol- och drogberoende föräldrar får ingen hjälp. Det visar den här undersökningen som IOGT-NTOs Juniorförbund har gjort. Enligt svaren på de enkäter som vi har skickat ut har cirka två procent av alla dessa barn tillgång till stödgrupper. Ungefär 400 000 personer i Sverige är alkoholberoende och många av dessa är föräldrar. Den ökade alkoholkonsumtionen slår hårdast mot barnen.

Stödgrupper är en mycket bra metod för att ge barnen möjlighet att uppleva att de inte är ensamma och bearbeta sina känslor och erfarenheter. Detta är också ett sätt en viktig förebyggande åtgärd.

IOGT-NTOs Juniorförbund kräver att alla kommuner ska ha stödgrupper.

Resultatet från 2007 års enkät visar bland annat:

- 228 av landets 290 kommuner svarade på undersökningen.
- 76 procent uppgav att de kunde erbjuda stödgrupper.
- 36,5 procent kommer öka insatserna för dessa barn kommande år.
- Endast 2,2 procent av alla barn till alkoholberoende föräldrar nås av stödgrupper.

Metod

Fyra år i rad, 2004, 2005, 2006 och 2007 har IOGT-NTOs Juniorförbund skickat en enkät till socialcheferna i landets 290 kommuner. Enkäten har i år haft åtta frågor som bland annat tagit upp om det finns stödgrupper för de barn som växer upp med missbruk, i vems regi dessa grupper genomförs, hur många barn som berörs och om hur insatserna kommer se ut det kommande året.

Tack vare att vi har vänt oss till samtliga kommuner, och inte enbart ett representativt urval, ger detta ett underlag för dem som på olika sätt vill ta en kontakt lokalt med sin kommun.

Frågeställningarna har främst varit kvantitativa och inte gett utrymme för några längre beskrivningar om hur man bedriver verksamheten, allt för att göra resultatet så jämförbart som möjligt. Vi är medvetna om att det kan finnas betydligt mer att berätta.

rar
cat
v
t
tt
1-

iv

ur
art
ätt
n-
:n,

Stoppdatum

De kommuner som inte hade svarat inom angiven tid har fått påminnelser. I årets undersökning har vi tagit hänsyn till svar som inkommit till och med 31 maj 2007.

Svarsfrekvens

Årets svarsfrekvens var 79 procent, vilket innebär att 228 av landets 290 kommuner har svarat. År 2004 var svarsfrekvensen 87 procent, den var 83 procent år 2005 och 86 procent 2006. Detta innebär alltså att årets svarsfrekvens är betydligt lägre än tidigare år. Bland dem som inte har svarat finns både kommuner som har haft stödgrupper tidigare år, och kommuner som inte haft grupper.

Enkätens resultat

Finns det stödgrupper?

Totalt finns det 340 stödgrupper i landet, om man utgår från undersökningens resultat. I årets undersökning är det en större andel av dem som svarat (174 av 228), som anger att de har stödgrupper jämfört med tidigare år. Det innebär att 76 procent av dem som besvarat enkäten kan erbjuda stödgrupper. Under 2004 och 2005 angav 57 procent av kommunerna att de hade stödgrupper, medan resultatet för 2006 var 59 procent.

Den högre siffran beror dels på att det finns kommuner som har startat verksamhet sedan förra året, dels att det i år finns svar från kommuner som även tidigare haft stödgrupper men inte svarat på enkäten, bland annat Göteborg som har en omfattande verksamhet. Naturligtvis påverkas procentsiffran även av den lägre svarsfrekvensen, men trots detta är även det faktiska antalet kommuner som har svarat att de har stödgrupper större (149 år 2006 respektive 174 år 2007).

Förändringar som har skett mellan vilka kommuner som hade stödgrupper i år jämfört med tidigare år framgår av tabellerna i slutet av rapporten.

Vissa kommuner svarar att de köper denna typ av verksamhet av grannkommuner. I år har vi valt att låta de kommuner som köper platser i andra kommuner räknas till dem som har grupper. Det viktiga bör vara om barnen i kommunen har tillgång till en stödgrupp. Det är dock långt ifrån alla av dem som har möjlighet att köpa platser av andra kommuner som i praktiken använder sig av detta. Flera kommuner påpekar att de kan köpa plats "vid behov" men anger inte att några barn faktiskt deltagit i andra kommuners stödgrupper. Svaren påverkas svaren också av frågans formulering.

Det är värt att poängtera att det kan finnas stödgruppsverksamhet i fler kommuner, än vad som framkommer i vår undersökning. En förklaring kan vara att enkäten är ställd till kommunerna, och om gruppverksamheten bedrivs av en ideell organisation är det inte säkert att kommunens tjänstemän känner till detta.

Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?

	2005	2006	2007
Ja	57 %	59 %	76 %
Nej	43 %	41 %	23 %

Vi är i år tacksamma över att ha fått in betydligt bättre svar från storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö. Detta underlag ger en bättre bild av vilket stöd barnen kan få. Svaren påverkas också statistiken – ett exempel är att vi i år vet att Göteborg har 400-600 barn som deltar i gruppverksamhet. Detta står för största delen av den ökning som vi kan notera när det gäller antalet barn som deltar i grupper.

Vi är medvetna om att det finns flera spännande projekt i storstadsområdena som vi av praktiska skäl inte kunnat redovisa här på ett tillfredsställande sätt.

Stödgrupper främst i kommunal regi

Det stora flertalet stödgrupper finns i kommunal regi. I 30 fall anger man att de finns både i kommunal och annan regi. Här kan det ibland röra sig om ett samarbete mellan kommun och en organisation/privat aktör, eller att kommunen har kännedom om att även andra bedriver gruppverksamhet.

Flera av kommunerna har inte angett något svar på just denna fråga, men det är rimligt att anta att även i dessa fall är stödgrupperna mestadels i kommunal regi.

Hur många nås av stödgrupperna?

När det gäller frågan om hur många stödgrupper som finns i kommunen så varierar svaren från 1 till 22. Ibland beror ett litet antal grupper på kommunens storlek och vice versa, men det finns också exempel på stora kommuner med få grupper och mindre kommuner med förhållandevis omfattande verksamhet. Antalet grupper kan därför snarare antas ha att göra med exempelvis hur etablerad verksamheten är och om det finns tillräckligt drivande krafter för att satsa på verksamheten.

Barngrupperna vänder sig till barn och ungdomar allt från 4 till 20 år

och ofta är grupperna indelade efter ålder, exempelvis 6-8 år och 9-12 år samt tonåringar.

Utifrån de uppskattningar som kommunerna har gjort är det upp emot 2 691 barn som gått i någon stödgrupp det senaste året.

Det kan vara värt att kommentera att dessa siffror inte är exakta. Det finns kommuner som har svarat att de har grupper, men som samtidigt angett att de inte haft några deltagare. Det finns också ett flertal kommuner som har grupper men där man inte vet hur många som deltagit. På flera håll samarbetar kommuner med varandra på olika sätt, vilket gör att det kan vara svårt att beräkna exakt antal.

Antalet barn som i varje kommun som uppges ha deltagit i stödgrupper under det senaste året varierar från 0 till 600 deltagare.

Få barn får stöd

Det är svårt att avgöra om resultatet av vår undersökning är representativt även för de 62 kommuner som inte har inkommit med några svar. Vad vi däremot säkert kan säga är att 174 kommuner har svarat att de kan erbjuda stödgrupper och att omkring 2 691 barn deltar i denna verksamhet.

Enligt beräkningar från bland annat Socialstyrelsen finns det omkring 200 000 barn till missbrukare i Sverige. Det finns dock goda skäl att anta att denna siffra är betydligt större, dels på grund av mörkertal, dels på grund av den ökade alkoholkonsumtionen som skett på senare år. För att göra en grov beräkning kan vi välja att utgå från att dessa 200 000 barn är jämnt fördelade i kommunerna. Det skulle det innebära att de 2 691 barn som idag får stöd enbart utgör cirka 2,2 procent av det totala antalet barn till missbrukare som bor i de kommuner där det finns stödgrupper.

Denna uträkning är naturligtvis inte komplett rent statistiskt men den ger oss ändå en bild av de skeva proportioner som är en realitet för barnen och att det är en bra bit kvar innan det går att vara nöjd med det stöd som samhället ger.

Det är också tydligt att det påverkar var i landet man bor för att ha tillgång till en stödgrupp. I Norrbottens län är det exempelvis glest mellan grupperna – bara två av länets 14 kommuner har svarat att det finns stödgrupper. Som en jämförelse finns det stödgrupper i 12 av Östergötlands läns 13 kommuner.

Andra insatser för barn till missbrukare

Ett stort antal av kommunerna anger att de har någon form av andra insatser för barn till missbrukare. Ofta handlar detta om individuella

samtal, från socialtjänstens sida eller exempelvis skolans kurator. Olika typer av insatser för hela familjen är också vanliga svar på vad som görs. Andra exempel på insatser är ferieläger, BUP (barn- och ungdomspsykiatri), stödkontakter, Junis verksamhet och riktad verksamhet till exempel genom Ungdomens hus. I Stockholms stad finns exempel på en mängd insatser i form av andra stödgrupper som Trappan, Skilda världar, Barn i sorg, Bryggan, Källan – det vill säga verksamhet som vänder sig till barn med skilda föräldrar, barn vars föräldrar sitter i fängelse och så vidare. Flera kommuner påpekar att denna typ av stödgrupper, för exempelvis barn som bevittnat våld, ofta inbegriper barn till missbrukare.

Kommunernas framtida insatser

En intressant frågeställning för IOGT-NTOs Juniorförbund är vad som kommer att hända i framtiden. Blir det bättre eller sämre för barn som växer upp i en familj med missbruk?

Den mest avgörande frågan är om alkoholkonsumtionen kommer att fortsätta att öka på samma sätt som den har gjort de senaste åren eller om vi kommer att se en minskning i de vuxnas drickande.

Den moderna alkoholforskningen visar på klara samband mellan den genomsnittliga alkoholkonsumtionen i ett land å ena sidan och mängden problem å andra sidan.

Oavsett om alkoholkonsumtionen kommer att minska eller öka är kommunernas insatser viktiga och därför frågade vi hur de tror att deras insatser för den här gruppen barn kommer att se ut det kommande året.

Av de kommuner som har svarat på denna fråga är det 36 procent som angett att insatserna kommer att öka under det kommande året. 64 procent kommer bibehålla insatserna och knappt 1 procent (2 kommuner) ska minska. Jämfört med 2006 (32 procent) är det alltså fler kommuner som väljer att öka insatserna för kommande år. Som skäl till detta påpekar många kommuner att behovet av stöd är stort.

Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut under det kommande året?

	2005	2006	2007
Öka insatserna	36 %	32 %	36,5 %
Bibehålla insatserna	62 %	67 %	62,5 %
Minska insatserna	1 %	1 %	1 %

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Upplands Väsby kommun	Ej svar	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Bibehålla insatserna
Vallentuna kommun	Ej svar	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Öka insatserna
Österåkers kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	2	11	10	10	Bibehålla insatserna
Värmdö kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	1	Ej svar	Ej svar	4	Öka insatserna
Järfälla kommun	Ja	Ja	Ja	0	1	2	0	7	14	Bibehålla insatserna
Ekerö kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Huddinge kommun	Ja	Ja	Ja	3	2	3	15	12	18	Bibehålla insatserna
Botkyrka kommun	Ja	Ej svar	Ja	4	Ej svar	3	36	Ej svar	15	Bibehålla insatserna
Salem kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Haninge kommun	Ja	Ja	Ej svar	3	4	Ej svar	20	22	Ej svar	Ej svar
Tyresö kommun	Ja	Ja	Ja	3	3	1	18	16	6	Öka insatserna
Upplands-Bro kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Nykvarns kommun	Ja	Ja	Ej svar	-	0	Ej svar	2	0	Ej svar	Ej svar
Täby kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-
Danderyds kommun	Ja	Ja	Ej svar	1	2	Ej svar	3	9	Ej svar	Ej svar
Sollentuna kommun	Ja	Ja	Ej svar	0	0	Ej svar	0	0	Ej svar	Ej svar
Stockholms stad	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	10	ca 8	Ej svar	60-80	100	Öka insatserna

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fanns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Södertälje kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	5	4	Ej svar	25	30	Bibehålla insatserna
Nacka kommun	Ja	Ja	Ja	2	1	2	13	6	12	Bibehålla insatserna
Sundbybergs stad	Ja	Ja	Nej	1	0	-	6	0	-	-
Solna stad	Ja	Ja	Ja	1	1	2	6	3	9	Minska insatserna
Lidingö stad	Ja	Ja	Ja	1	2	1	5	10-15	6	Bibehålla insatserna
Vaxholms stad	Ej svar	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Bibehålla insatserna
Norrtälje kommun	Ja	Ja	Ja	2	1	2	20	5	18	Öka insatserna
Sigtuna kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	0	0	Ej svar	0	0	-
Nynäshamns kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	1	6	5	8	Öka insatserna
Håbo kommun	Ja	Ja	Ja	2	3	1	12	18	5	Bibehålla insatserna
Älvkarleby kommun	Ja	Ja	Ja	2	1	1	12	7	7	Bibehålla insatserna
Knivsta kommun	Ja	Ja	Nej	-	1	-	-	3	-	Bibehålla insatserna
Heby kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Tierps kommun	Nej	Ej svar	Nej	-	Ej svar	-	-	Ej svar	-	Bibehålla insatserna
Uppsala kommun	Ja	Ja	Ja	6	2	7	45	6-10	56	Bibehålla insatserna
Enköpings kommun	Ja	Ja	Ja	4	4	4	20	16	17	Öka insatserna
Östhammars kommun	Nej	Ja	Ja**	-	vet ej	-	-	10	-	Öka insatserna

UPPSALA LÄN

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fins det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Vingåkers kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Gnesta kommun	Nej	Ej svar	Ja**	-	Ej svar	-	-	Ej svar	-	Bibehålla insatserna
Nyköpings kommun	Ja	Ja	Ja	3	6	4	18	30	17	Bibehålla insatserna
Oxelösunds kommun	Ej svar	Nej	Ja**	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Öka insatserna
Flens kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	3	10	10	20	Öka insatserna
Katrineholms kommun	Ja	Ja	Ja	3	3	8	17	25	45	Öka insatserna
Eskilstuna kommun	Ja	Ja	Ja	4	5	3	37	40	20	Bibehålla insatserna
Strängnäs kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Trosa kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	3	Öka insatserna
Ödeshögs kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	4	Bibehålla insatserna
Ydre kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Kinda kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	3	10	10	15	Bibehålla insatserna
Boxholms kommun	Ja	Ja	Ja	3	Vet ej	2	0	Vet ej	Vet ej	Bibehålla insatserna
Åtvidabergs kommun	Ja	Ja	Ja	3	3	1	15	15	6	Öka insatserna
Finspångs kommun	Ja	Ja	Ej svar	3	3	Ej svar	16	12	Ej svar	Ej svar
Valdemarsviks kommun	Nej	Ja	Ja	-	1	1	-	5	5	Bibehålla insatserna
Linköpings kommun	Ja	Ja	Ja	10	25	22	250	245	150	Bibehålla insatserna

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fins det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Norrköpings kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	3	9	Ej svar	12	44	Öka insatserna
Söderköpings kommun	Ja	Ej svar	Ja	5	Ej svar	3	9	Ej svar	14	Bibehålla insatserna
Motala kommun	Ja	Ja	Ja	3	4	3	18	21	16	Öka insatserna
Vadstena kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	2	-	-	4	Bibehålla insatserna
Mjölby kommun	Ja	Ja	Ja	3	2	1	12	10	4	Bibehålla insatserna
Aneby kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Gnosjö kommun	Ja	Ja	Ja	2	13	4	12	16	21	Bibehålla insatserna
Mullsjö kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-
Habo kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Gislaveds kommun	Ja	Ej svar	Nej	1	Ej svar	-	4	Ej svar	-	-
Vaggeryds kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	2	Öka insatserna
Jönköpings kommun	Ja	Ja	Ja	3	5	Vet ej	20	30	70	Öka insatserna
Nässjö kommun	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Värnamo kommun	Nej	Ja	Ja	-	2	2	-	11	10	Bibehålla insatserna
Sävsjö kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	2	-	-	12	Bibehålla insatserna
Vetlanda kommun	Ja	Ja	Ja	1	2	1	7	13	7	Minska insatserna
Eksjö kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Tranås kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar

***) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Eksjö kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Tranås kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Finn det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Uppvidinge kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Lessebo kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	0	-	-	0	Bibehålla insatserna
Tingsryds kommun	Nej	Ja	Ej svar	-	Vet ej	Ej svar	-	0	Ej svar	Ej svar
Alvesta kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Älmhults kommun	Nej	Ja	Ja	-	4	2	-	0	10	Öka insatserna
Markaryds kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	Vet ej	-	-	Vet ej	Bibehålla insatserna
Växjö kommun	Ja	Ja	Ja	4	6	3	21	30	17	Öka insatserna
Ljungby kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	10	Öka insatserna
Högsby kommun	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	2	Ej svar	Ej svar	5	Ej svar	Ej svar
Torsås kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Mörbylånga kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Hultsfreds kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	2	-	-	14	Bibehålla insatserna
Mönsterås kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Emmaboda kommun	Ja	Ja	Ja	0	1	2	0	1-3	5	Bibehålla insatserna
Kalmar kommun	Ej svar	Nej	Ja	Ej svar	-	2	Ej svar	-	12	Bibehålla insatserna
Nybro kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	2	9	7	8	Bibehålla insatserna
Oskarshamns kommun	Ja	Ja	Ja	3	3	2	20	15	7	Öka insatserna

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fins det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Västerviks kommun	Ja	Ja	Ej svar	2	2	Ej svar	18	10	Ej svar	Ej svar
Vimmerby kommun	Nej	Ja	Ja	-	-	2	-	-	5-6	Bibehålla insatserna
Borgholms kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	5	Bibehålla insatserna
Gotlands kommun	Ja	Ej svar	Ja	4	Ej svar	3	32	Ej svar	15	Bibehålla insatserna
Olofströms kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	1	6	6	6	Bibehålla insatserna
Karlskrona kommun	Ja	Ja	Ja	1	0	2	5	0	11	Bibehålla insatserna
Ronneby kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	1	10	10	4	Bibehålla insatserna
Karlshamns kommun	Ja	Ja	Ja	2	3	2/år	10	12	10-12	Bibehålla insatserna
Sölvesborgs kommun	Ja	Ja	Nej	1	1	-	5	4-5	-	Öka insatserna
Svalövs kommun	Ej svar	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Öka insatserna
Staffanstorps kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Buråls kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Vellinge kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Östra Göinge kommun	Nej	Ja	Nej	-	0	-	-	0	-	Bibehålla insatserna
Örkelljunga kommun	Ja	Ja	Ja	1	2	1	4	8	5	Bibehålla insatserna
Bjuvs kommun	Ej svar	Ja	Ja**	Ej svar	0	-	Ej svar	0	-	Bibehålla insatserna
Kävlinge kommun	Ja	Ej svar	Ja	2	Ej svar	2	10	Ej svar	12	Vet ej

***) Köper/möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Finn det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Lomma kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	1	Ej svar	Ej svar	5	Bibehålla insatserna
Svedala kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Skurups kommun	Ej svar	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Öka insatserna
Sjöbo kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Hörby kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	4	Ej svar	Ej svar	0	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Höörns kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Tomeåilla kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Bromölla kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Osby kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Perstorps kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Klippans kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	0	2	Ej svar	0	7	Bibehålla insatserna
Åstorps kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Båstads kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	2	4	Ej svar	7	15	Bibehålla insatserna
Malmö stad	Ja	Ja	Ja	7	6	6-10	75	3*	ca 100	Öka insatserna
Lunds kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	7	x	Ej svar	35	45	Bibehålla insatserna
Landskrona kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	2	12	14	12-15	Bibehålla insatserna
Helsingborgs stad	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	2	Ej svar	Ej svar	10	Öka insatserna

*) Gäller bara stadsdelsförvaltningen Limhamn- Bunkeflo – ej hela Malmö stad (2006).

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fanns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Höganäs kommun	Ja	Ja	Ja	1	2	1	6	12	6	Bibehålla insatserna
Eslövs kommun	Ja	Ja	Ja	3	3	2	15	18	18	Bibehålla insatserna
Ystads kommun	Ja	Ja	Ja	1	0	1	4	0	4	Bibehålla insatserna
Trelleborgs kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	3	4	3	10	Bibehålla insatserna
Kristianstads kommun	Ja	Ej svar	Ja	2	Ej svar	2	16	Ej svar	ca 10	Bibehålla insatserna
Simrishamns kommun	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Ängelholms kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	1	6	6	5	Bibehålla insatserna
Hässleholms kommun	Ja	Ej svar	Ja	0	Ej svar	1	0	Ej svar	6	Öka insatserna
Hyte kommun	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Halmstads kommun	Ja	Ja	Ja	4	4	4	20	25	28	Bibehålla insatserna
Laholms kommun	Ja	Ej svar	Ja	4	Ej svar	4	21	Ej svar	22	Bibehålla insatserna
Falkenbergs kommun	Ja	Ja	Ja	8	6	6	40	30	28	Bibehålla insatserna
Varbergs kommun	Ja	Ja	Ja	5	7	4	37	40	20	Bibehålla insatserna
Kungsbacka kommun	Ja	Ja	Ja	8	7	6	48	72	36	Öka insatserna
Härryda kommun	Ja	Ja	Ej svar	3	1	Ej svar	14	5	Ej svar	Ej svar
Partille kommun	Ja	Ej svar	Ja	1	Ej svar	1	4	Ej svar	6	Bibehålla insatserna
Öckerö kommun	Ja	Ja	Ja	2	1-2	1	6	2-9	3	Bibehålla insatserna

HALLANDS LÄN

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Stenungsunds kommun	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	2	Ej svar	Ej svar	24	Ej svar	Ej svar
Tjörns kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	2	2	Ej svar	8	11	Öka insatserna
Orust kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	2	2	Ej svar	16	11	Bibehålla insatserna
Sotenäs kommun	Ja	Ja	Ej svar	2	2-3	Ej svar	15	10-15	Ej svar	Ej svar
Munkedals kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Tanums kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Dals-Eds kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	2	Ej svar	Ej svar	15	Bibehålla insatserna
Färgelanda kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	5	Bibehålla insatserna
Åle kommun	Ja	Ej svar	Ja	-	Ej svar	2	-	Ej svar	13	Bibehålla insatserna
Lerums kommun	Ja	Ja	Ja	4	4	2	24	40	20	Bibehålla insatserna
Vårgårda kommun	Ja	Ja	Ja	2	1-2	1	10	3-4	5	Öka insatserna
Bollebygds kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	0	-	-	0	Bibehålla insatserna
Grästorps kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	6	Ej svar	Ej svar	1	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Essunga kommun	Ja	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Karlsborgs kommun	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Gullspångs kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Tranemo kommun	Nej	Ja	Ja	-	1	2	-	6	10	Öka insatserna

Kommun	Fanns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Bengtstors kommun	Ja	Nej	Ja	1	-	2	6	-	5-10	Bibehålla insatserna
Melleruds kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	2	7	10	10	Bibehålla insatserna
Lilla Edets kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	3	Bibehålla insatserna
Marks kommun	Ja	Nej	Ja	1	-	1	3	-	4	Bibehålla insatserna
Svenljunga kommun	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Herrljunga kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Vara kommun	Ja	Ja	Ja	0	1	-	0	1	1	Bibehålla insatserna
Götene kommun	Ja	Ja	Ej svar	3	2	Ej svar	Vet ej	13	Ej svar	Ej svar
Tibro kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Töreboda kommun	Ja	Ja	Ja	1	0	1	3	0	2	Öka insatserna
Göteborgs stad	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	8-10	Ej svar	Ej svar	400-600	Öka insatserna
Mölnåls kommun	Ej svar	Nej	Ja	Ej svar	-	0	Ej svar	-	0	Öka insatserna
Kungälv kommun	Ja	Ja	Ej svar	1	-	Ej svar	6	12	Ej svar	Ej svar
Lysekils kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	1	5	4	4	Bibehålla insatserna
Uddevalla kommun	Ja	Ja	Ja	4	5	ca 4	13	23	ca 20	Öka insatserna
Strömstads kommun	Ja	Ja	Nej	0	1	-	0	vet ej	-	-
Vänersborgs kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	4	10	11	15	Bibehålla insatserna

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Trollhättans stad	Ja	Ja	Ja	3	-	4	20	-	20	Bibehålla insatserna
Alingsås kommun	Ja	Ja	Ja	4	2	3	25	8	15	Öka insatserna
Borås stad	Nej	Ja	Ja	-	0	3	-	-	15-19	Öka insatserna
Ulricehamns kommun	Nej	Ja	Ja	-	3	1	-	14	4	Öka insatserna
Åmåls kommun	Ja	Ja	Ja	1	0	0	4	0	0	Bibehålla insatserna
Mariestads kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	1	1	Ej svar	3	-	Öka insatserna
Lidköpings kommun	Ja	Nej	Ja	1	-	1	3	-	3	Öka insatserna
Skara kommun	Ja	Ja	Ja	4	3	3	30	24	24	Bibehålla insatserna
Skövde kommun	Ej svar	Ja	Nej	Ej svar	1	-	Ej svar	olika	-	Öka insatserna
Hjo kommun	Ja	Ja	Ja	0	0	0	0	0	0	Bibehålla insatserna
Tidaholms kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Falköpings kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	2	2	Ej svar	15	10	Bibehålla insatserna
Kils kommun	Ja	Ja	Ja	2	3	4	7	12	16	Bibehålla insatserna
Eda kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	x	-	-	-	Öka insatserna
Torsby kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	2	6	6	14	Bibehålla insatserna
Storfors kommun	Nej	Ja	Nej	-	0	-	-	0	-	Bibehålla insatserna
Hammarö kommun	Ej svar	Nej	Ja	Ej svar	-	1	Ej svar	-	3	Bibehålla insatserna

VÄRMLANDS LÄN

Kommun	Fanns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Munkfors kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Forshaga kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	5	Bibehålla insatserna
Grums kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Årjängs kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Sunne kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Karlstads kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	1	0	Ej svar	5	0	Öka insatserna
Kristinehamns kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	1	Ej svar	Ej svar	6	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Filipstads kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Hagfors kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Arvika kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	2	-	8	8	Bibehålla insatserna
Säffle kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	2	11	10	10	Bibehålla insatserna
Lekebergs kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Laxå kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	4	Bibehålla insatserna
Hallsbergs kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Degerfors kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	1	6	6	6	Bibehålla insatserna
Hällefors kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	1	4	5	4-5	Bibehålla insatserna
Ljusnarsbergs kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna

ÖREBRO LÄN

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Örebro kommun	Ja	Ja	Ja	2	4	6	10	20	32	Öka insatserna
Kumla kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	1	2	Ej svar	15	8	Öka insatserna
Åkersunds kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	4	-
Karlskoga kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Nora kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	2	12	10	12	Bibehålla insatserna
Lindesbergs kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Skinnskattebergs kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Surahammars kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Kungsörs kommun	Ja	Ja	Ej svar	3	2	Ej svar	10	7	Ej svar	Ej svar
Hallstahammars kommun	Nej	Ja	Nej	-	1	-	-	4	-	Öka insatserna
Norbergs kommun	Nej	Ej svar	Nej	-	Ej svar	-	-	Ej svar	-	Öka insatserna
Västerås stad	Ja	Ja	Ja	3	4	4	19	19	15	Bibehålla insatserna
Sala kommun	Ja	Ja	Ej svar	1	2	Ej svar	3	7	Ej svar	Ej svar
Fagersta kommun	Ja	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Köpings kommun	Ja	Ja	Ja	4	3	2	20	5	9	Bibehålla insatserna
Arboga kommun	Ja	Ja	Ja	2	1	1	3	2	6	Bibehålla insatserna

Kommun	Fins det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungfär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungfär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Vansbro kommun	Nej	Ja	Ja	-	0	1	-	0	5	Bibehålla insatserna
Malungs kommun	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Gagnefs kommun	Nej	Ja	Ja	-	0	1	-	0	4	Bibehålla insatserna
Leksands kommun	Ej svar	Ej svar	Ja**	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Öka insatserna
Rättviks kommun	Ja	Ja	Ej svar	2	2	Ej svar	14	7	Ej svar	Ej svar
Orsa kommun	Ja	Ja	Ja	1	2	2	3	4	7	Öka insatserna
Älvdalens kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	3	Ej svar	Ej svar	10	Öka insatserna
Smedjebackens kommun	Ej svar	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Öka insatserna
Mora kommun	Ej svar	Nej	Ja	Ej svar	-	0	Ej svar	-	0	Bibehålla insatserna
Falu kommun	Ja	Ja	Ja	3	3	2	17	20	ca 12	-
Borlänge kommun	Ja	Ja	Ja	6	6	3	30	30	-	Bibehålla insatserna
Säters kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Hedemora kommun	Nej	Ja	Ej svar	-	0	Ej svar	-	0	Ej svar	Ej svar
Avesta kommun	Ja	Ja	Ja	3	2	3	20	20	13	Bibehålla insatserna
Ludvika kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	2	20	11	14	Bibehålla insatserna
Ockelbo kommun	Nej	Nej	Ja	-	-	1	-	-	5	Öka insatserna
Hofors kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Ovanåkers kommun	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Nordanstigs kommun	Ja	Ja	Ja	0	0	0	0	0	0	Öka insatserna
Ljusdals kommun	Ej svar	Nej	Ja	Ej svar	-	2	Ej svar	-	12	Öka insatserna
Gävle kommun	Ja	Ja	Ja	10	12	6	50	60	30	Bibehålla insatserna
Sandvikens kommun	Ja	Ja	Ja	4	3	2	20	15	10	Bibehålla insatserna
Söderhamns kommun	Ja	Ja	Ja	3	1	3-4	20	5-8	10-15	Bibehålla insatserna
Bollnäs kommun	Ja	Nej	Ej svar	2	-	Ej svar	16	-	Ej svar	Ej svar
Hudiksvalls kommun	Ja	Ja	Ja	3	4	3-4	0	30	20	Bibehålla insatserna
Ånge kommun	Ja	Ja	Ja	1	0	1	4	0	5	Bibehålla insatserna
Timrå kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	0	5	5	0	Bibehålla insatserna
Härnösands kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	1	10	15	5	Bibehålla insatserna
Sundsvalls kommun	Ja	Ja	Ja	6	-	2	30	-	15	Bibehålla insatserna
Kramfors kommun	Ja	Ja	Ja	1	0	0	6	0	0	Bihålla
Sollefteå kommun	Ja	Ja	Ja	1	2	2	5	9	8	Öka insatserna
Örnsköldsviks kommun	Ja	Ja	Ej svar	3	1	Ej svar	5	5	Ej svar	Ej svar

Kommun	Fins det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Ragunda kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Bräcke kommun	Ja	Ja	Ja	2	1	1	6	5	5	Bibehålla insatserna
Krokoms kommun	Ja	Ja	Ej svar	2	1	Ej svar	5	2-3	Ej svar	Ej svar
Strömsunds kommun	Ja	Ja	Ja	0	0	0	0	0	0	Bibehålla insatserna
Åre kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Bergs kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	1	0	Ej svar	6	0	Bibehålla insatserna
Härjedalens kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Östersunds kommun	Ja	Ja	Ja	5	3	2	17	21	19	Öka insatserna
Nordmalings kommun	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Bjurholms kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Vindelns kommun	Ej svar	0	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Robertsfors kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Norsjö kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Malå kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Storums kommun	Ja	Ja	Ej svar	1	1	Ej svar	-	vet ej	Ej svar	Ej svar
Sorsele kommun	Nej	Nej	Ja**	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Dorotea kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Vännäs kommun	Ja	Nej	Ja	3	-	-	15	-	5-10	Bibehålla insatserna

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Dorotea kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Vännäs kommun	Ja	Nej	Ja	3	-	-	15	-	Bibehålla insatserna

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Finn det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen det senaste året?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna det senaste året?			Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut det kommande året?
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007	
Vilhelmina kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Åsele kommun	Nej	Nej	Ej svar	-	-	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar
Umeå kommun	Ja	Ja	Ja	4	4	4-5	17	40-50	30-40	Bibehålla insatserna
Lycksele kommun	Ja	Ja	Ja	3	3	2	15	20	24	Bibehålla insatserna
Skellefteå kommun	Ja	Ja	Ja	2	2	1	12	9	5	Öka insatserna
Arvidsjaurs kommun	Ja	Ja	Ja	1	1	0	6	5	0	Bibehålla insatserna
Arjeplogs kommun	Nej	Ej svar	Nej	-	Ej svar	-	-	Ej svar	-	Bibehålla insatserna
Jokkmokks kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Övertorneå kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-
Kalix kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Övertorneå kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Pajala kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Gällivare kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Bibehålla insatserna
Älvsbyns kommun	Nej	Ej svar	Ja	-	Ej svar	1	-	Ej svar	5	-
Luleå kommun	Nej	Ej svar	Nej	-	Ej svar	-	-	Ej svar	-	Öka insatserna
Piteå kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	2	Ej svar	Ej svar	9	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Bodens kommun	Ja	Ja	Ej svar	1	1	Ej svar	5	5	Ej svar	Ej svar
Haparanda kommun	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	Öka insatserna
Kiruna kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar

Litteraturtips

Med rätt att vara barn
Helena Karlsson och Morgan Öberg
IOGT-NTOs Juniorförbund 2005

Vad gör kommunerna? Om kommunernas stöd till barn som växer upp med missbrukande föräldrar
IOGT-NTOs Juniorförbund 2006

Där viljan finns, en bok om
IOGT-NTO:s sociala arbete
Helena Karlsson, Sober förlag 2003

Familjer med missbruk
Anna-Bodil Bengtsson,
Ingegerd Gavelin, Liber 1996

Vändpunkten – Att arbeta med barn till
alkoholister
Thomas Lindstein, Gothia 1995
(slut på förlaget, lånas på bibliotek)

De glömda barnen
Margaret Cork, CAN 1984

Missbrukarnas barn
Rita Christensen, Prisma 1993

Barnet i alkoholforskningen
NAD-publikation nr 26

Barn Föräldrar Alkohol
SOU 1994:29

Det ska aldrig få hända mig
Claudia Black
Natur och Kultur 1993

Barnet i alkoholistfamiljen
Kerstin Hägertz, Rädda barnen 1992

Linus på g
Noomi Tönnäng
Hela människan 1999

Om barnen i missbrukets skugga
Alkoholkommittén

Hatet
Anders Nyqvist
Albert Bonniers förlag 2007

Svinalängorna
Susanna Alakoski
Albert Bonniers förlag 2006

Bergsprängardottern som exploderade
Lo Kauppi, Norstedts 2007

Anhörig
Katerina Janouch, Pirat 2004

Bli min mamma igen
Åsa Jinder, Bonniers 1991

Alkohol, alkovråål
Elisabeth Hagborg, Alfabet 1999

Övrigt

Svenska föreningen för psykisk hälsa ger bland annat ut foldern "När någon du känner dricker eller drogar". Kan beställas på www.sfph.se

Hos bokhandeln Mareld, www.mareld.se, finns en mängd böcker på temat missbruk, även samtalskort som kan användas i övningar i stödgrupper.

Uppdaterade tips på litteratur finns på www.junis.org

e

i
on

d.

på

I den här rapporten redovisar vi om kommunerna har stödgrupper för barn som växer upp med alkohol- och drogberoende föräldrar.

Läs gärna också vår skrift "Med rätt att vara barn" där vi berättar om hur vardagen ser ut för dessa barn. I "Vad gör kommunerna" från 2006 ger vi exempel från några olika kommuner för att visa hur man kan jobba med stödgrupper.

Rapporterna går att beställa på vår hemsida.

